

SAMOBORSKI LIST

Ljetovališni vjesnik

„Samoborski list“ izlazi 1. i 15. u mjesecu.
PRETPLATA na cijelu godinu stoji K 4—, na po godinu K 2—, a na četvrt godine K 1—, s poštom stoji 48 filira na godinu više, a u Americu K 1-40 na godinu više. Pojedini broj stoji 20 filira.

Odgovorni urednik: Dr. Mijo Juratović.

Uprava se nalazi u Šmidhenovoj ulici broj 22, a otpremništvo u „Samoborskoj tiskari“ S Šeka, trg Leopolda Salvatora.

OGLASE prima uprava, a plaća se za petimni redak u redakcijskom dijelu po 20 fil. u oglasnom 10 fil. Za oglase, koji se više puta uvrštavaju, daje se znatan popust. Novci se šalju upravi, a rukopisi uredništvu „Samob. lista“. Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

GODINA I.

U Samoboru, 15. prosinca 1906.

BROJ 24.

Organizacija malih obrtnika.

U današnjoj borbi za opstanak zauzima naš mali obrtnik većinom veoma nepovoljan položaj. Pa kako je život već i sam po sebi borba, sadašnji je život maloga obrtnika dvostruka borba, koja je to jadnija, što ne pokazuje nikakova osobita uspjeha. Tužba na težak život općena je; ona izlazi iz ustiju građanina i seljaka; ali je za cijelo najopravdanija kod maloga obrtnika, koga su nepovoljne prilike njegova zvanja često stisile u najveći tjesnac bijede i nevolje. Ne mogavši u takim prilikama i dalje da se bori, dosta puta odbacuje stručno svoje oružje — alat svoj, i polazi na nadničarski posao, jer vidi, da će si u njem bar donekle olakšati bijedni svoj položaj. Ima danas već nažalost i previše takovih primjera, da mali obrtnik nije mogao živjeti od svoga zvanja, već se dao na drugo zanimanje. Ova borba za život maloga obrtnika datira se od onoga vremena, otkako je pronicavi Englez Watt izumio parostroj. Od onoga vremena počelo se dizati tvorničarstvo: prvi dim, što se uzdizao iz tvorničkih dimnjaka, bila je prva crna zastava za mali obrt, navještajući mu odlučni boj na život i smrt. I protiv svoje volje morao je on zaći u tu borbu, jer se radi za njegov opstanak.

Uz ovo zlo došlo je doskora i drugo, koje ga muči gotovo toliko kao i prvo, a to je sloboda obrta. Ova čini jedno stanje maloga obrtnika još jadnijim, a od jednoga bijednika učini više njih, podjeljući dosta slabu zaradu na neograničeni broj radnika. Dakako, da su si u tome mnogi krivi sami, jer je trebalo prije promisliti, kako će se živjeti. A možda su to i učinili, no

prilike su se preko noći promijenile: ta sloboda je mila, svaki hoće da postane svoj gospodar. Ali su životne potrebe neumoljive; one traže od svakoga svoje, a naopako, kada se ne mogu zadovoljavati. Uz materijalnu oskudicu nestaje i duševnoga zadovoljstva, a borba biva od dana u dan sva teža i očajnija.

Otkako je započela ova borba maloga obrta protiv velikoga, ona je ostala s malim izmjenama sve do danas, a ostatak će bez sumnje i dalje tako, ne bude li se ozbiljno poradilo oko promijene. Ta naravska je stvar, da si svaki pojedinac u nevolji svojoj kuša bilo kojim načinom da pomogne. Samo naš mali obrtnik nije do sele ozbiljno pregnuo, da si ma koliko na bolje promijeni teško svoje stanje. Nego što na protiv opažamo? Opažamo, da se više radi u korist maloga obrtnika za lijepih i dobrih starih vremena, nego se radi danas, kadno bi mu svake ovake pomoći trebalo kano ozeblu sunca.

Dok se još nije znalo za tvorničarstvo, dok se još nije sanjalo o slobodi obrta, imao je mali obrt jaku polugu, kojom je promicao interese svoga staleža i pojedinih njegovih članova. Njihovi cehovi bili su jaka staleška organizacija. Pa makar su odicali duhom sredovječnim, za mali su obrt bili brižni čuvari staleških interesa.

S dokinućem cehova i podizanjem tvorničarstva sve je gori bivao položaj malih obrtnika. Pojedinci si znadu možda i tu pomoći, ali to za cio stalež baš ništa ne važi. On je ostao i nadalje potpuno nemoćan, ne osjećajući pravo volje za dalju borbu, a pojedinac je i odviše siguran, da mora u toj borbi protiv jačega podleći; zato omalovažava ne samo svoju snagu, već kod toga posve zaboravlja i na onu silu, koja doduše leži u pojedincima, ali se očituje tek onda, kada se oni udruže. I u toj stvari morala je našim ljudima doći zraka svijetla iz-

vana, da im otvori oči i da progledaju, te uvide da je i malim obrtnicima nužna zdrava, valjana organizacija. Ta za cijelo nitko ne zna bolje njihovih jada i nevolja, nego oni sami; nitko ne zna bolje, gdje ih tišti, nego oni, pak im i nitko ne će moći bolje pomoći od njih samih. Drugi niti to znadu, a možda se ne bi ni htjeli i mogli zagrijati za njihovu stvar. Glavno je kod toga što je pojedinim obrtnicima nemoguće, nije nemoguće zadržati; do čega pojedinac sam po sebi ne bi mogao doći, može do toga doći kao član svoje zadruge. Dosljedno je dakle: ako pojedinac mali obrtnik ne može živjeti i napredovati sam za sebe, on će živjeti i uspijevati kao član svoje zadruge. Valjane zadruge, koje se nalaze u vještim i čestitim rukama, iaki su bedem, koji zaštićuje interese maloga obrta i čuva ga, da ne podleže u borbi, narinutoj mu od velikoga obrta — tvorničarstva.

Ovu su istinu počeli upoznavati i naši mali obrtnici: oči im se počele otvoriti, da i njima valja potražiti spas svoj na ovaj jedino uspješan način. Klonuo duh počeo se u njih opet buditi, malaksala snaga počela se dizati i vidimo jače duhove između njih, gdje pozivlju staleške drugove svoje, neka se prenu od mrtvila i uhvate u kolo — u jednu zadrugu, pa da složno i zajednički počnu raditi za sebe i svoje dobro. Uzalud je čekati i dalje, da pomoć dođe sama od sebe, jer u takvom neradu i čekanju sve se bliže primiču svojoj propasti. A do toga ne smije doći, dok se daje i kako pomoći. Na rad dakle! Ali ne pojedinac, jer se sile pojedinaca brzo istroše, makar po sebi i jake bile; već na rad zajednički pojačanim silama sviju članova svoga staleša!

I počelo se micati. Početak pokreta dolazi iz Varaždina. Tamošnje se obrtništvo rado odazvalo pozivu svojih prvaka te se organizovalo i

Porivi . . .

Spjevao Rudolfo Franjin Magjer.

I. U sumraku.

U sumraku . . . nebo još titra s rumeni,
Život je tih, tek tu mekanoj u duši
Zavijava oštra i ljuta studeni
I s grudni sve ništi, obara i ruši . . .

U sumraku . . . nebo još titra s rumeni
I uvlači prva se sanja snatriva — —
Gle: kraj mene šapat šapuće saneni —
O vilo ti si, gospo milostivi . . .

I pružala svoju ruku mi mekanu
Na pozdrav — što ti veđ? — dobrote puna
I nudila ljubav toplu, uzburkanu,
I pjesmu sa zlatnih serafskih struna.

I pružila sve mi . . . Ja sam onijemio
U času tom, i s očiju rasplakanih
Bezuzjetne suze lio i lio,
A ona nudila darak izabrani.

Nudila je dugo, ah, mnogo i dugo,
A ja sam plako vjeđa zatvorenih
I poslije muka zavapio: Drugo,
Kad nudaš, a ti daj cjelov vatreni!

— — I dala mi cjelov i dugi i vrući —
Taj mi je dušu spalio, razneo
U sumraku . . . nebom kad tračak umirući
Čas zadnji još s varke, laži prokleo — —

II. O kako su topli . . .

O kako su topli ti pogledi tvoji
U ovoj pustoš osami —
O kako su topli . . . ja preda njih padam,
A oni me podižu sami.

I budne mi, kao da liče sam sretno,
Što titra med zvjezdicama,
A ti, o najljepša, najsjajinja zvijezdo,
Sva zlatnoga puna si plama.

O kako su topli ti pogledi tvoji,
Pa kad me pusta osama
Do u dušu trapi: ja preda te padam
I molim tek tvojega — plama . . .

III. Priča.

Kô velo gusto magla se sterc,
Sumor i sjeta, beznade pusto,
. . . Lirom u ruci saneni pjesnik
Sred polja je susto.

S odijela mokra vlaga se cijedi,
Kroz granje magla u kap se stapa
I sitna kiša sipi i sipi
I kapa i kapa . . .

Onijemio pjesnik . . . Pustio liru
I ona pala na lišće suho,
A tada dalje kô očajnik pošo
I tupo i gluho.

Kô velo gusto magla se sterc,
Dok čudni jecaj glasa sve jače:
To lira sada ah! ostavljena
Za pjesnikom plače — —

*) Prva knjiga epika i lirskih pjesama „Porivi . . .“ izdala knjižara R. Bačića u Osijeku, god. 1905. (eleganтно opravljen stoji i K 20 l.) — toplo preporučamo. Druga je u rukopisu. Op. uređi.

udružilo u jaku udruhu. To isto uradiše i obrtnici u Zlataru. U njihov primjer ugledaše se i drugi. Eto u malom mjestu Ivancu sastadoše se nedavno obrtnici tamošnje okoline u skupštinu sa željom i odlukom, da si poboljšaju svoj obrtnički položaj, te da si po primjeru varaždinskih i zlatarskih drugova osnuju svoju zadrugu. A da im zadruga bude jača, obuhvata ona cio kotar ivanečki. Valjano sastavljenim pravilima bit će odsada otvoreno široko polje rada svjema članovima udruge oko poboljšanja njihovih nepovoljnih obrtničkih prilika i međusobnom podpiranju.

Istaknismo sve ovo, da i naše — samoborske i okolišne obrtnike — potaknemo na razmišljanje o ovoj stvari.

Isti jadi, što biju njihove drugove po domovini, biju i njih, oni su im zajednički. E, ako je tako, a to doista jest, onda i njima ne preostaje drugo, nego da se i oni povedu za primjerom svojih drugova, te počnu raditi za svoje zvanično udruženje. Otezanje i kojekakovo nadmudrivanje nekih pojedinaca ne će ih nikada podignuti na bolji položaj, kako ih nije podiglo ni do sada. Treba tu trijezna razbora, ozbiljna prosudivanja i odlučne volje da svjema silama radi jedan — naime svaki pojedinac — za sve, kao i svi za jednoga. Uz takovo raspoloženje naših obrtnika brzo će doći do organizacije, u kojoj će svaki član imati dosta prilike da promiče interese svoga staleža, a po tome da radi i za svoje dobro.

Mi rekosmo, pa bilo u dobar čas! Svakako bi koristilo stvari, da se o njoj izjave i inteligentniji naši obrtnici. Neka iznesu svoje mišljenje javno, a naš će im list u tome rado ići na ruku.

Domaće vijesti.

Našim pretplatnicima, koji su zaostali sa svojom pretplatom ili je još uopće nijesu poslali, molimo uljudno, da zadovolje svoju dužnost. Nije nam ugodno ovo često opominjanje, ali smo prisiljeni na to, jer i mi valja da točno namirujemo svoje dužnosti. To pak nikako ne možemo, dok pretplata zapinje, jer naš list nema nikakve posebne glavnice, a ni potpore. Nadamo se, da ove riječi ne će biti utaman.

Dvije božićne pjesme.

Prispio Vj. Noršić.

Još nas samo par dana dijeli od uzvišene božićne svetkovine, kad će diljem kršćanskoga svijeta iz milijuna i milijuna grla zaoriti radosna pjesma: „Narodil nam se kralj nebeski“. — Da već su blizu ti dani sveti i puni uzvišenih čuvstvi; dani, kojima se veseli staro i mlado, bogato i siromašno. Ne samo iz božjih hramova, već također i iz kuća svih pravih štovatelja božanskoga djeteta zaorit će vesele i pobožne pjesme.

Svaki narod, svaki kraj ima svoje osebne običaje, svoje osebne pjesme, koje pjeva na te svečane dane. Ni mi Hrvati ni malo ne zaostajemo u tom za drugim narodima; i mi imademo tako rekavši nebrotjenih divnih i krasnih božićnih pjesama, koje su nikle upravo iz duše našega naroda. Neke od tih pjesama pjevaju se diljem čitave domovine, neke su pak osebina pojedinih krajeva; a kolike su prošle već u zaborav, ustupiv mjesto novijima!

No, nijesam naumio pisati nikakve rasprave o božićnim pjesama; nego da nam ne propadne ono, što je naše od starine, kanim iznjeti pred poštovane čitače „Samob. lista“ dvije božićne pjesme, koje su ocevi naši i djedovi radi sno pjevali na božićne blagdane, a danas su već tako zamrle, da ih mladi više ni ne znadu. Čuti ih je još jedino kod sv. Mihalja na Božić i gdjegdje samo u kojoj kući.

Prva je od tih pjesama: „Denes je narodeno“. Ispjevao ju je prije jedno 240 godina Juraj Habdelić, svećenik družbe Isusove (rođen je u Starim Čičama g. 1609., a umro je u Zagrebu g. 1678. Tečajem 20 godina upravljao je varaždinskim i zagrebačkim kolegijem, kao i seminarijem isusovačkim. Habdelić se ubraja među glasovite književnike hrvatske 17. stoljeća radi svojih vrsnih književnih djela, od kojih je najvrednije: „Pervi otcza našega Adama greh“, štampano u Gradcu g. 1674. — Vidi arhiv za Jugosl. povjest knj. IX.)

Pjesma je puna dubokog sadržaja, uzvišenih misli i nježnih čuvstvi, ako se i ne ponosi, Bog zna, kakvom pjesničkom savršenosti, ni biranim riječima. Ipak se iz

Pučko predavanje iz svilogoštva. Dne 6. rosınca priredio je izaslani stručnjak za svilogoštvo pučko predavanje u 2 sata p. p. u zgradi pučke škole. Predavanju je prisustvovalo nekoliko obrtnika i mladež IV. i V. godišta i opetovnice škole samoborske sa svojim učiteljstvom, onda načelnik g. Čop i pravnik gosp. Vuković.

Predavač je skroz popularnim načinom tumačio, kako valja uzgajati dudove i svilce, da od toga bude što više koristi. Spomenuo je i najčešće pogreške, da ih se gojitelji svilaca znadu u buduće manuti. Predavanje je bilo to zanimljivije i razumljivije za svakoga jer je bilo popraćeno mnogim slikama.

Dar našim društvima. Udovoljujući plemenitoj želji svoga blagopokojnoga oca Milana darovao je g. Robert Wiczner svjema samoborskim društvima, koja su njegovu milome ocu iskazala zadnju počast ispratitvi ga do groba, svakome po stotinu kruna. Krasan ovaj čin sam se po sebi hvali, te služi na čast vrlo mu darovatelju.

† **Marija de Savol** rođena Saračević de Dobor preminula je ovdje dne 7. prosinca nakon kratke i teške bolesti u 62. godini. Sprovod bio je nedjelju dne 9. prosinca, te je sahranjena na ovdješnjem župnom groblju.

Imenovanja. Kr. zemaljska vlada potvrdila je izbor opć. upravitelja g. Josida Čopa načelnikom trgovišta Samobor, a opć. upravitelja g. Dragana Gašparca načelnikom općine Sv. Martin. Gospodica Julka Levak imenovana je učiteljicom opće pučke škole u Rakovpotoku. Gosp. Bogomilu Toniju dopitan je treći petgodišnji doplatak.

Patvorači novca u Samoboru. Ovih dana uapšeni su na prijavu trgovca Janka Pregrada po oružnicima Antun Novak, naučnik kod bravara Marcela Melinščaka, Josip Opitz, naučnik u trgovini Angera, Josip Kralj, svršeni elektrotehničar i kalfa kod Marcela Melinščaka i Medimorec Franjo, bravarski naučnik kod Emanuela Scharera, radi krivotvorenja sitnoga niklova novca, te kruna, forintača i petkrunaša.

Duša cijele družbe bio je Josip Kralj, koji je u Zagrebu i Samoboru lijevao smjesu od cinka i olova u kalupe srebrenog novca te ih posrebrio galvanoplastikom. Tako je nastao vrlo uspješni krivotvoreni novac, komu je manjkao samo zvon. U svoje tajne povukao je Opitz i Novaka, prvoga naučio i kako se prave kalupi.

Opitz salio je na svoju ruku jedan primjerak od 20 fil. i poslao Novaka u trgovinu Janka Pregrada da za nj kupi cigareta. Novac je bio dosta loše izrađen te ga je trgovac u prstima savio. Obavještena oružnička postaja odmah je cijelu družbu u Samoboru uapsila, Kralj je međutim pobjegao u Zagreb, ali ga i tamo već drugi dan samoborski oružnici uhitise.

Zanimivo je, da je iz Zagreba pripostan u Samobor krivi petkrunaš, vanredno dobro izrađen i zvonak, a Kralj tvrdi, da to nije njegov proizvod. Po tom morala bi postojati još neka neotkrivena družba krivotvoritelja srebrenog novca.

† **Alojzija Lamoth.** Našega čestitoga obrtnika Martina Lamotha st. i njegovu vrijednu porodicu zadesio je težak udarac: umrla mu je dne 13. o. mj. naglom

cijele pjesme vidi, da je potekla iz srca puna zanosa, oduševljenja i ljubavi prema novo rođenom nebeskom djetetu. Za čudo, da joj se kroz tolike godine tekst sačuvao gotovo sasvim nepromijenjen, premda se samo prepisivanjem čuvala od koljena do koljena. Čitava ova pjesma glasi ovako:

Denes je narodeno
Djetence nebesko;
Prez koga je zginilo
Sve ljudstvo zemeljsko. (Opet.)

Rođeno je od jedne
Djevice prečiste
U pojate živinske
Mrzle i nečiste. (Opet.)

Da se ne bi na zemlji
On bil za nas rodil,
Nigdaz človek nijeden
Ne bi neba dobil. (Opet.)

Ah predragi Ježušek,
Kaj si nas tak ljubil!
Da si se Ti, budući
Bogom, k nam pridružil? (Opet.)

Kaj Ti anda hoćemo,
Zadosta včiniti?!
Kak'li Tebi hoćemo
Mi zafalni biti?! (Opet.)

Srđce anda prosimo
Srđce Ti dajemo;
I sve naše hotjenje
Tebi aldujemo. (Opet.)

Druga je pjesma: „Kakva je to svetlost“. — Tko ju je i kada ispjevao, nijesam mogao saznati. Premda nema u njoj nikakvih dubokih misli, niti kličnih izraza, ipak je značajna radi svog jednostavnog i posebnog sadržaja. Ovakva, kako je pripočujem, dobio sam dobrotom prijatelja g. Stjep. Švarića u Zaboku, inače prave stare samoborske korjenike. Tekst ove pjesme tijekom vremena i u raznim krajevima, često se mijenjao, no ipak je u glavnom ostao skoro isti. Prve tri kitice, kako stijede, pjevane su se ovako u crkvi u Samoboru oko g.

smrti supruga, dotično majka i baka Alojzija Lamot rođena Pauše. Pokojnica je bila marna majka i domaćica, te za njom žali brojna rodbina. Bila joj laka zemljica!

Selenje u Ameriku. Prema izvješću kr. županjske oblasti u Zagrebu bilo je god. 1905. iz županije zagrebačke na poslu u Americi 21.572 ljudi, 18.922 muških i 2.650 ženskih. Najviše odselilo se iz općine Ribnik (2693) onda Novigrada, Kalja, i Petrovine. Iz samoborskoga kotara bilo je iste godine u Americi 596 osoba, od ovih 28 ženskih, najviše iz općine sv. Martin (226), najmanje iz općine Samobor, 13 muških, 10 ženskih. U cijelu županiju zagrebačku poslano je godine 1905 u svemu 5.795.553 K. 61 fil.

Opekla se. Djevojčicu Katicu Juratović poslala je mati 1. o. mj. da naloži vatru. Djevojčica je na žeravicu nametala stolarskih strgotina i duvala, da se što prije zapali. Ali najednoć tukne plamen, nešto gorećih strgotina ispadne iz ognjišta i plamen zahvati djevojčicine suknjice. Siroče malo stade od boli i straha vikati i dozivati u pomoć majku, koja se nalazila negdje u blizini. Mati pograbi dijete i pohita s njime do potoka, što kraj kuće teče i položi malu u vodu. Dječe se dostalo po tijelu teških opekline, te se ne zna, hoće li preboljeti.

Eto i opet opomene, kako ne valja dopuštati djeci, da se bave oko ognja.

† **Mijo Božić.** Dne 14. o. mj. preminuo je ovdje vrlo poštovani građanin Mijo Božić nakon duge i teške bolesti u 67 godini svog života.

Sprovod neprežaljenog pokojnika, biti će u nedjelju dne 16. o. mj. u 4 sata poslije podne.

Pokoj mu vječni!

Dar. Gosp. Ivan Koudelka kao zakupnik izvoza opć. pijeska darovao je trgovišnoj općini Samobor iznos od 100 kruna za poljepšanje i novouređenje perivoja na Stražniku.

Isti gospodin predao je trgovišnom blagajniku svotu od 20 kruna, da u oči Božićnih blagdana kupi živežnih stvari tučobranarima za pucanje na oblake protivući.

Na znanje! Lijep je običaj u poslovnom svijetu, da gg. trgovci, gostioničari i obrtnici čestitaju svojim mušterijama k novoj godini. Uvjereni smo, da će se i mnogi naši ljudi htjeti poslužiti ovim običajem kao i lanjske godine, te čestitati svojim mušterijama putem „Samoborskoga lista“. Molimo zato sve one, koji su to nakanili, da nam jave što prije, kako bismo im mogli prema želji za vremena rezervirati dovoljno prostora.

Društvene vijesti.

Hrv. pjev. društvo „Jeka“ u Samoboru. priređuje svoju prvu zimsku zabavu sa koncertom i plesom na sv. Tri kralja, dne 6. siječnja 1907. Za ovu zabavu uzastojalo je društvo pružiti što veći glazbeni užitak, pak je zato izabralo najbiranije skladbe za koncert, osim toga naručilo je društvo glazbu 25. domobranske pukovnije iz Zagreba, koja je već od prošle

1860.—4., dok su se zadnje tri, kako me uvjerava prijatelj g. Švarić, obično pjevale samo po kućama u veselim društvima (tu su valja da i postale) uz „trjet“, koga nije uzmanjkalo na Božić u nijednoj Samoborskoj kući. — Pjesma ova glasi:

1. Kakva je to svetlost
Škum Betlehem gori;
Glas čuden veselja
Po zraku leti,
Cast Bogu visini,
Mir ljudem v'nizini.
V'radosti, v'radosti
To svaki kriči. (Opet.)

2. Jen stavec vu štali
Naslonjen stoji;
Med oslom i volom
Detešce leži.
Mati ga odeva
Ter mlo popeva:
O Ježuš, o Ježuš,
Predragi moj Sin! (Opet.)

3. Koj nebo i zemlju
Na lasu derži,
On za nas gototu
I zimu terpi.
Dare mu nosite,
Milošću sprosrite,
Ar ovo djetence
Svim dare dell. (Opet.)

Bilo bi dobro, da se gosp. pisac osvrnuo i na još neke naše božićne pjesme, koje su poznate kao ni specijalitet. N. pr. dobro bi bilo progovoriti o krasnoj Livadićevoj „Pastiri, stan'je se!“, pak o onoj nježnoj „Kad djeva Boga rodila“. Čini nam se, da i ova pjesma potječe od Habdelića. U nas se ova pjeva u dva napjeva: oba su lijepa i čuvstvena, ali vrlo raznolika. Poznati napjev vjeran je odraz pučke naše crkvene melodije, pun je mekoće i čuvstva, zato se i lakše i više pjeva. Drugi je napjev poznatoga glazbenika o. Fortunata Pintarića. On je teži i više svjetski.

Franceska je prva zemlja na svijetu koja proizvaja najbolje
„PARFUME“.

Čast mi je javiti da sam prouzoo pro-
daju sapuna i parfuma od

Nuphar Co. iz Pariza,
te upozorujem si. općinstvo na isto.

Tko želi pravi kineski čaj, neka kupuje
samo „**INDRA TEA**“, jer je
taj najbolji ali samo u paketima po
60 fl., 1 K i 3 K.

Preporučam zajamčeno pravi
Franceski Cognac

u boćicama po K 1-20, 2-40 i 8 K.

Sve ostale lijekove i razne specialitete
uvjek dobro i samo prve vrsti u ljekarni

M. Klešćića u Samoboru.

Hrvatska industrija stakla d. d.

Glavno skladište

Palača I. hrvatske štedionice Zagreb Ilica 5.

Novost!

Pribori za piti bratimstvo.

Zgodan dar za Božić i Novu godinu.

1 boca i 2 čaše u staklu od alpaca srebra K 17.—

1 boca i 2 čaše u staklu od nikel kovine K 13.—

Otprema poštom. — Sandučić besplatno.

K. Vrančević, zavod za oglašivanje u Zagrebu.

Slastičarna

Ivan Koudelka

Zagreb.

Marije Valerije ulica 4. Telefon broj 432.
Nagrađen zlatnom kolajnom u Parizu g. 1898.

Preporučuje svoje bogato snabdjevenu zalihu
božićnih privjesa

bonbonjera, atrape itd., kao što i kroz cijelu
zimu svaki dan svježe torte, čaja, poslastica,
najfinijih slatkiša, Dessert-Koudelka, creme sla-
doled i ledenu kavu.

Sve je to vlastiti proizvod.

Narudžbe iz provincije obavljaju se najsavjesnije. Za
solidnosti robe te točnu uslugu jamči

s veleštovanjem

I. Koudelka.

Na znanje.

Umoljavam sve one, koji misle, da imaju
budi kakovu tražbinu od mene za dobiti, da
svoj račun najkasnije do **21. prosinca o. g.**
pripošalju, jer ja kasnije ne ću više nikavih
računa priznati, a niti platiti.

S veleštovanjem

Ivan Koudelka.

Prodaje se

dobrovoljno lijep vinograd na Tepcu, zasaden
lozom rupestris monticola te crvenom i bijelom
plemenkom i portugalcem.

Poblize kod Franje Kydelića, Lešće broj 5.

Preporučujem p. n. građanstvu slijedeću robu uz vrlo niske cijene:

Sve vrste suhoga južnog i domaćeg voća za

voćni kruh (Kletzenbrod)

bademe, grozdice, pinjole, pistacije, citronat, arancine, smokve, da-
tulje, orahe, suhe šljive, lješnike, prunele, roščice itd.

Sve vrste

nakita za božićno drvce

od sladora, čokolade, stakla, voska, pjene i žice počam od 2 fil.
i skuplje. Šika i papira u svim bojama, razne vrste svijećice i svi-
jećnjaka. **Cisti domaći med** 1 kg. K 1-60.

Svaki dan svježe: sve vrste kobasica, kuhane butine, suhe slanine,
aspika i **domaće svinjake masti.**

Finih slatkiša i bonbona. Peciva k čaju, finog ruskog čaja, sardina,
rusa orijaških po 10 fil. komad, sardela, liptavskog i trapistarskog
sira, kisele paprike i krastavaca, čokolade, vanilije i sve vrste po-
slastica i mirodija, slatkih mandarina.

Bijeli karfijol i komad 20 filira.

Jeftine naranče i limune 1 komad 4 fil. — Primam mak za mljeti
kod mene kupljeni mak meljem besplatno.

Sa štovanjem

V. MATOTA.

Tko pošalje???

poštom unaprijed

5 K 40 filira,

10 kruna,

dobije franco u kuću slijedećih 20 knjiga. Samo kratko vrijeme
noćveno jeftino!

1. Frey: „Pomorska bitka“. 2. Bogović: „Crna kraljica“. 3. Tomšić: „Pripovijesti“. 4. „Zivot kraljice Jelisave“. 5. Sirota: „Brat i sestra“. 6. „Doista jedan je Bog“. 7. Mijatov: „Zivot hajduka Udmanića“. 8. Pastorčić: „Rusko japanski rat“. 9. „Pustolovine Petrice Kerempuha“. 10. S. K.: „Spomen-pjesma“. 11. Pužar: „Obratar Jelačić“. 12. „Dvostruko umorstvo“. 13. Sirota: „Devet izvornih pripovijesti“. 14. Sirota: „Sikanaova djeca“. 15. „Vojničke šale“. 16. Pužar: „Seljačke pravice“. 17. Sienkiewicz: „Bartek pobjeditelj (novo)“. 18. Verne: „Doktor Ota“. 19. Origorović: „Piknik“. 20. Tomšić: „Crlice“.

Tko šalje poštom unaprijed K 3-20, dobije 30 najljepih predmeta za zabavu u ugodnom društvu.

Tko šalje unaprijed K 1-20, dobiva „Zlatne ribice“, gale-riju slika (samo odrasli).

dobiva franco u kuću slijedećih 40 knjiga. Samo kratko vrijeme.

1. Ljubić: „Matija Gubec“. 2. Devide: „Lažni barun“. 3. Tomšić: „Crlice“. 4. Mark Twain: „Zvuci iz Amerike“. 5. Milić: „Vralja četa“. 6. Strok: „Spajana pričećenja“. 7. „Doista jedan je Bog“. 8. Hoffman: „Svatko je svoje srece kovac“ (vezano). 9. Pužar: „Obratar Jelačić“. 10. Sienkiewicz: „Bartek pobjeditelj (novo)“. 11. „Zivot kraljice Jelisave“. 12. Sirota: „Pomrseni ra-čuni“. 13. S. K.: „Spomen-pjesme“. 14. Czajkowski: „Skalozob u kuli sa sedam tornjeva“. 15. „Pustolovine Petrice Kerempuha“. 16. Frey: „Na bjezgu“. 17. Storma: „Pčelimir“. 18. Sirota: „Devet izvornih pripovijesti“. 19. Sirota: „Sikanaova djeca“. 20. Laszowe sky: „Ritnik“. 21. Sirota: „Miraz“. 22. Tralimir: „Sjaj danica ilirke“. 23. Pastorčić: „Rusko japanski rat“. 24. Mijatov: „Zivot hajduka Udmanića“. 25. Pužar: „Seljačka buna“. 26. Burdo: „Zgode i putovanja Stanley-a“. 27. Kračmarčić: „Novelic i nove-lete“. 28. Origorović: „Piknik“. 29-40. Harambašić: „Vijenc-pripovijesti, romana i pjesma (12 knjiga)“.

Novce molim unaprijed slati knjižari i papirnici

Ferdo Strmečki ml.,

Frankopanska ulica br. 2. — ZAGREB. — Frankopanska ulica br. 2.

Svoj k svomu!

Svoj k svomu!

Trgovina i naklada umjetnina **Josip Kaplan** Zagreb, Duga ul. 12., Telef. 245.

Preporuča svoje bogato opskrbjeno skladište raznih svetih i svjetskih uljenih slika i staklenih i kromoslika, heliogravura, bakro- i ocjeloreza, akvarela, zrcala u zlatnim i orahovim okvirima.

Tvorničko skladište okvira za slike i letvice za slike u raznim izradbama na veliko i na malo. Zidnih satova i ura njihalica. Kiparsko-pozlatarska i staklarska radiona. Vlastiti proizvod okvira za slike i staklenih slika, kao i slika sa glazbom. Portreti i umjetna slikarija. Zavod za crkvenu umjetnost, križni putevi, kipovi, raspela i slike za žrtvenike u svakoj izradbi.

Osobito preporučam krasnu sliku „**Saborska sjednica od 4. srpnja g. 1848.**“ koja nebi smjela manjkati u nijednom hrvatskom domu.

Ilustrovani cjenici badava i franko.

Ilustrovani cjenici badava i franko.

Gostionica „Kraljici Prirode“ E. Presečky-a.

Gostionica

„Kraljici prirode“

(Vila Eduard Presečky)

nalazi se u čarobnom Anin-perivoju, te je ugodno sklonište za odmor, okrepu i zabavu. — Divotni vidici pružaju gostima vanredan užitak. — Svježi gorski uzduh prija grudima i podaje krepko zdravlje.

U gostionici se toči za okrepu gostiju:

izvrsno domaće vino

iz vlastitih vinograda, kao i

svježe ožujsko pivo,

dobiju se sve vrste

toplih i hladnih jela

kao i sir Ementhalski, domaći, švicarski itd., salama, jaja, slatko i kiselo mlijeko, maslac, bijela i crna kava, kakao, te priznati Samoborski kruh iz moje svestrano priznate uzorne pekarnice.

Po narudžbi dobije se **janjetina, odojak,** tepo želji i sve druge vrste jela.

Objed se može i posebice naručiti, da se naznači broj gostiju i vrsta jestiva, te da to domaći najave usmeno, a strani pismeno u Smidhenovoj ulici broj 4.

Zahtijevajte samo

Volanijevu lužinu.

Najveći uspjeh sadašnjosti!

postigla je poznata i znamenita lužina za pranje rublja tvrtke

EUGEN VOLANI

koja je u kratko vrijeme polučila na gospodarskom polju za štedljive domaćice najsajjniji uspjeh i zadovoljstvo.

Ne kupujte, ako nije

mojim imenom providjeno.

Lužina je nenaplativa za svaku štedljivu i dobru domaćicu, za bolnice, praonice, samostane itd.

Prednosti kod uporabe jesu: pranje bez sapuna, sode, pepela i ine primjese, a što je baš glavno kod uporabe, da ne škodi i ne kvari rublje.

Prištednja na vremenu.	Zašto? jer se u 2 sata opere ona količina, što se prije jedan cijeli dan prala.
Prištednja na trošku.	Zašto? prije su bile potrebne 2 pralje, a sada jedna.
Prištednja na gorivu.	Zašto? jer uporabom gori 2 sata, prije 10 sati.
Prištednja na rublju.	Zašto? jer ne kvari rublje i traje 2 puta dulje.
Prištednja na novcu.	Zašto? kod najmanjeg gospodarstva sigurno 100 K.

Ove sve navedene prednosti lužine ispitala su 4 učenjaka i kr. zem. kem. anal. zavod u Zagrebu, predstojnik dr. Srećko Bošnjaković.

Raskužna moć Lužine: raskužuje rublje od zaraznih bolesti, uništuje bacile kolere, pošaline, tifusa i spora, bedrenice (Milzbrand).

Lužina ne zahtijeva nikakvih posebnih uredba ili sprava. Paziti valja na patvorine i jamčim samo onda za sjajan uspjeh, ako je kutija ili omot providen mojim imenom. Narudžbe prima i obavlja samo uz pouzete

EUGEN VOLANI

Zagreb, Gundulićeva ulica 29, Telefon 154.

Naputke za uporabu šaljem besplatno. — Prodaja najmanje u sanducima po 25 kg.; no da se može svatko o dohoti lužine osvje- dočiti, šaljem za pokus kutiju od 4 i pol kg. po K 2.80 uz pouzete sa naputkom. — Trgovci uživaju primjeren popust.

U Samoboru dobije se samo kod E. Presečky-a.

Svoj k svomu!

Svoj k svomu!

Trgovina i naklada umjetnina **Josip Kaplan** Zagreb, Duga ul. 12., Telef. 245.

Preporuča svoje bogato opskrbljeno skladište raznih svetih i svjetskih uljenih slika i staklenih i kromoslika, heliogravura, bakro- i ocjeloreza, akvarela, zrcala u zlatnim i orahovim okvirima.

Tvorničko skladište okvira za slike i letvice za slike u raznim izradbama na veliko i na malo. **Zidnih satova i ura njihalica.** Kiparsko-pozlatarska i staklarska radiona. Vlastiti proizvod okvira za slike i staklenih slika, kao i slika sa glazbom. **Portreti i umjetna slikarija.** Zavod za crkvenu umjetnost, križni putevi, kipovi, raspela i slike za žrtvenike u svakoj izradbi.

Osobito preporučam krasnu sliku „**Saborska sjednica od 4. srpnja g. 1848.**“ koja nebi smjela manjkati u nijednom hrvatskom domu.

Ilustrovani cjenici besplatno i franko.

Ilustrovani cjenici besplatno i franko.

Veliki izbor

božićnog uresa

kao i jaslica, slika, andjela itd.

dobije se u

„Samoborskoj tiskari“ S. Šeka.

Najjeftinije cijene.

Liker-vino za mlohave i nemoćne osobe, finog ukusa itd. itd. jest

Crêma

Marsala

tvornice specialiteta

Attilio Depaul iz Trsta.

U Samoboru se dobiva kod Janka Budia ml.

CUNARD LINIA,

odlazak parobroda

22. studena „Panonia“.

13. prosinca „Carpathia“

iz RIJEKE u NEW-YORK.

Glavno zastupstvo za Hrvatsku i Slavoniju

R. Prister, Zagreb.

Petrinjska ulica broj 79.

K. Vranešević, zavod za oglašavanje u Zagrebu.

Najbolji i najfiniji je

ocat bez alkohola

a dobiva se u tvornici octa **Andrije Nagode.**

Zahtijevajte samo

Volanijevu lužinu.

Najveći uspjeh sadašnjosti!

postigla je poznata i znamenita lužina za pranje rublja tvrtke

EUGEN VOLANI

koja je u kratko vrijeme polučila na gospodarskom polju za štedljive domaćice najsajjniji uspjeh i zadovoljstvo.

Ne kupujte, ako nije

mojim imenom providjeno.

Lužina je nenaplativa za svaku štedljivu i dobru domaćicu, za bolnice, praonica, samostane itd.

Prednosti kod uporabe jesu: pranje bez sapuna, sode, pepela i ine primjese, a što je baš glavno kod uporabe, da ne škodi i ne kvari rublje.

Prištednja na vremenu.	Zašto? jer se u 2 sata opere ona količina, što se prije jedan cijeli dan prala.
Prištednja na trošku.	Zašto? prije su bile potrebne 2 pralje, a sada jedna.
Prištednja na gorivu.	Zašto? jer uporabom gori 2 sata, prije 10 sati.
Prištednja na rublju.	Zašto? jer ne kvari rublje i traje 2 puta dulje.
Prištednja na novcu.	Zašto? kod najmanjeg gospodarstva sigurno 100 K.

Ove sve navedene prednosti lužine ispitala su 4 učenjaka i kr. zem. kem. anal. zavod u Zagrebu, predstojnik dr. Srećko Bošnjaković.

Raskužna moć Lužine: raskužuje rublje od zaraznih bolesti, uništuje bacile kolere, pošaline, tifusa i spora, bedrenice (Milzbrand).

Lužina ne zahtijeva nikakvih posebnih uredba ili sprava. Paziti valja na patvorine i jamčim samo onda za sjajan uspjeh, ako je kutija ili omot proviđen **mojim imenom.** Narudžbe prima i obavlja samo uz pouzće

EUGEN VOLANI

Zagreb, Gundulićeva ulica 29, Telefon 154.

Naputke za uporabu šaljem besplatno. — Prodaja najmanje u sanducima po 25 klg.; no da se može svatko o dohoti lužine osvje- dočiti, šaljem za pokus kutiju od 4 i pol klg. po K 280 uz pouzće sa naputkom. — Trgovci uživaju primjeren popust.

U Samoboru dobije se samo kod E. Proseky-a.

godine u ugodnoj uspomeni našem općinstvu. Nekolicina najboljih domaćih diletanata obećala je svoje sudjelovanje kod koncerta i predstave.

Drugu će zabavu „Jeka“ prirediti na pokladni ponedjeljak dne 11. veljače uz sudjelovanje vojničke glazbe 16. pješačke pukovnije iz Zagreba. Program bit će kod ove zabave skroz šaljiv i udešen sasma prema pokladnom duhu. U slijedećem će broju ovog lista javiti „Jeka“ potankosti rasporeda kod zabave.

Dobrov. vatrogasno društvo u Samoboru. Gosp. Ivan Hartig, mjernik, pristupio je domaćemu vatrogasnom društvu kao član utemeljač uplativši odmah 50 K. Ovaj čin gosp. Hartiga neka bude lijepim primjerom onim našim građanima, koji su doduše vlasnici kuća ali zaboravljaju, da im je baš zato dužnost da pomažu ovo humavo društvo, koje je uvijek pripravno, da im u teškoj nesreći požarnoj priskoče u pomoć.

Hrv. sokol u Samoboru priređuje na staru godinu zabavu s koncertom, kazališnom predstavom i plesom.

Nakon smrti blagopok. g. Milana Wiznera primio je Sokol od obitelji 100 K.

Svaštice.

Hrvatski sabor. Sadašnje zasjedanje sabora pripravilo je narodu hrvatskomu krasnu božićnjicu, koja će ga vrlo obradovati. On je naime jednodušno zaključio, da se kosti slavni naših junaka Petra Zrinjskoga i Krste Frankapana, koji su mučeničkom smrću poginuli u Bečkom Novom mjestu g. 1671., prenese iz tudine i polože u krilo zemlje hrvatske, koju su oni toliko ljubili i za koju su i dragocjeni svoj život dali pod mačem krvničkim. Već je izabran poseban odbor, komu je povjeren da poradi o prenosu. Primljen je i prijedlog, da se prenese i kosti slavne Hrvatice Katarine Zrinjske i da se posebnim zakonom odredi svetkovina njihove uspomene.

Isto je tako sabor uz neke ispravke jednodušno prihvatio predloženu mu osnovu zakona za zaštitu izborne slobode. Kad ovaj zakon stupi na snagu, prestat će u buduće prigodom izbora svako nagovaranje, silovanje, podmićivanje i druge kojekake zlopotrebe bilo od koje strane, jer zakon sve to oštro zabranjuje, dotično kazni.

Dražbovaonica. Zagreb je dobio ovoga mjeseca opet jednu novost: banka za trgovinu, obrt i industriju ustrojila je dražbovaonicu, kako to imaju svi veliki gradovi. U tu svrhu služi joj elegantan stakleni paviljon i dva krila dvorišne zgrade. Paviljon je određen za općinstvo, a u jednom križu zgrade uredovat će komisija. U drugom je križu izložbena dvorana. Moderna ova institucija bit će narodu od velike koristi, jer će lako moći da unovči takove predmete, kojih se žele riješiti, a da ne mora tražiti za nje kupca. I cijene će se moći polučiti povoljnije. Na dražbovanje se primaju predmeti svake vrste, ako reprezentuju neku prometu i vrijednost. Narod iz okolice također se može da posluži ovom dražbovaonicom. Izložba predmeta, koji su određeni za dražbovanje, otvorena je svaki dan od 1—3 sata poslije podne. Dražbovaonica se nalazi u Preradovićevoj ulici broj 4.

Novi list. Hrv. pučka seljačka stranka pokrenula je 6. o. m. svoj organ pod imenom „Dom“. Uređuje ga Stj. Radić, a izlazi svake sedmice jedanput.

Novi topovi. Dne 7. o. m. obavijeni su pokusi s novim topovima. Nazočni bijahu kod toga mnogobrojni članovi obiju delegacija. Pokusi su se obavljali s topovima raznih kategorija, i svi su uspjeli sjajno.

Kemijska tvornica „Danica“, kojoj nikako nijesu dali mjesta u blizini grada Zagreba, jer takova tvornica daleko naokolo sebe truje uzduh i škodi vegetaciji, dobila je sada dozvolu, da se može smjestiti u Koprivnici. Ova će tvornica proizvoditi sumpornu kiselinu i umjetna gnojiva.

Svesokolski slet 1907. Naredne godine sastat će se u Pragu pod konac lipnja slovenski sokolovi. Za taj slet su već započele predradnje. Vježbalište će biti vrlo veliko; ukupna njegova površina zaprema 103.750 četv. metara, te je gotovo još jedamput tako veliko, kako je bilo godine 1901. Dužina mu mjeri 242 m, širina 142 m, a moći će se na njem vježbati 8000 sokolova. Naokolo vježbališta podignut će se tribine i galerije za 45.000 gledalaca.

† **Valentin Lenac.** U Jastrebarskomu umro je 4. o. m. naglom smrću u 79. svojoj godini odvjetnik Valentin Lenac. Prije dvadeset i dvije godine imao je pokojnik svoj stalni u Samoboru, a onda se odavje preselio u Jastrebarsko. Bio je čestit i značajan čovjek, vaza vesele i otvorene duše, žarko je ljubio domovinu svoju, te je u mladim godinama i stradao radi svoga domojubija. Pokoj mu duši i blag spomen!

Lijepi svatovi. „Nar. glas“ priča ovu žalostnu istinu: Zent se momak iz Kamenskoga za djevojku iz Turna. Kad je kiti od svatova vodila mladu nevjestu, bilo je sve osim mlade pijano kako no čuskija. Onako nakićena „kita“ od svatova dođe do ciganskog zaselka, a dugočija, koji je bio najčešće nakresan, zametne kavgu, u kojoj ga vlastiti njegovi svatovi skupa s ciganima zatupase. Ovako pijan i izupan legne u grabu, pak nikud nikamo. Razidoše se svatovi, a kraj njega ostade tužna

mu mlada u brizi, kuda će sa svojim draganom. Nas-koro dođoše kola, koja su išla u Popović brdo, na nje natovariše mladoženju, te ga u lojtrama kao živinu odvezoše do kuće. Otraga iza kola išla je mladenka s bar-jaktarom. Krasan doista svadbeni prohod. Dalje ne ćemo da pričamo, tek pominjemo, da bi već jednom bilo vrijeme, da naš svijet počne živiti kao čovjek, a ne kao živina.

Prosvjeta.

Društvo sv. Jeronima dalo je svojim članovima za godinu 1906. ovaj književni dar: 1. „Danicu“, društveni ljetopis i kalendar za g. 1907. 2. „Iz dobe buna i zauzeća“, crtica iz hrvatske Herceg-Bosne, a napisao ih I. Klarić. 3. „Poučni razgovori“ I. sv. 4. „S ličkih vrleti“ crtica od Iv. Devčića i 5. „kako je susjed Razumović gojio svinje“. Ovo je dijelce iz njemačkoga preveo i preradio E. Engelman. Sve ove knjige mogu članovi krunaši dobiti za 1 K. To je doista neznatna svotica za tako lijepo i poučno štivo. Naša bi inteligencija morala uložiti sav svoj upliv na seljaštvo svoga kraja, te nastojati da izdanja svetojeronimskoga društva što više rašire među narod. Ne bi smjelo biti ni obrtničke kuće ni seljačke kolibe, u kojoj se ne bi našle i čitale knjige sv. jeronimskoga društva.

„Njega zubi“. Napisao dr. F. S. Gandrum-Oriovčanin. Cijena 1 K.

Teško bismo danas našli čovjeka, koji ne bi znao što je zubna bolest. I staro i mlado trpi od nje, trpi siromah kao i bogataš, a sve ponajviše uslijed neupitne njege ustiju i zubi. Poznati naš pisac popularnih higijenskih djela dr. Gundrum napisao je poučno djelo pod gornjim napisom, u kojem u 16 omanjih poglavlja zanimljivo raspravlja o zubima i ustima, o svim bolestima njihovim, a napokon i o sredstvima, kojima ćemo doskočiti toliko raširdnoj zubnoj boli. Kako su zubi vrlo znameniti ustroj našega tijela za njegovo uzdržavanje i probavu, već je to dovoljan razlog, da ih što pažljivije njegujemo, da ih što dalje u zdravlju uzdržimo, a tim ćemo onda predusresti i raznim većim bolestima, koje se radaju uslijed zanemarene njege zubi.

Ova će lijepa knjižica svakom dobro doći: i onima koji su u teškoj zubnoj boli preboljeli mnoge noći, i onima, koji je još nijesu oćutjeli; napose pak moći će se njome korisno poslužiti svi koji se bave uzgojem djetinjem, u prvom redu majke i uzgojitelji. Ovima je i sam pisac najbolje preporučuje, jer u što ranijoj dobi se počnu zubi čuvati i njegovati, to manje će se znati za zubnu bol, a i probava će biti bolja.

Preporučujemo ovo djelo najtoplije svakom za nabavu, ma da se već i samo sobom najbolje preporučuje.

Gospodarstvo.

Kasno rezanje vinove loze.

Kod cijeloga uzgoja vinove loze bez sumnje je najglavniji momenat: rezanje loze. Do njega je u glavnome, kako će se trs u buduće razvijati i kako će roditi. Rezači su zapravo prvi i pravi gojitelji loze. Zato valja taj posao povjeravati samo ljudima pouzdanim i u rezanje dobro upućenima. Kakogod je rezanje samo po sebi za razvitak trsa važno, tako je odlučno i to: kada se reže. Naši se vinogradari ne drže kod toga gotovo nikakova načela. Svaki reže, kad može i kad dospije. To ne valja. Dakako samo po sebi moglo bi biti svejedno, režemo li rano ili kasno; ali nije za trs svejedno, kakove će od toga nastupiti posljedice i. j. kakovo će biti suzenje ili plakanje loze.

Vinova je loza sastavljena od šupljikavih vlaknaca, punih soka. Pred zimom pada sok iz stabla i mladica u korijen. Preko zime trs ne radi, pak mu i sok ne teče po stanicama. Svaka rana, koju zadamo trsu u to vrijeme, ne će suziti ili kako neki vele „krvariti“, jer su stanice prazne. One će se pače na ranjenom mjestu uslijed doticaja sa zrakom još više usušiti, stisnuti i zatvoriti tako, da ne će trs na proljeće baš ništa ili vrlo malo suziti. Režemo li pak kasnije, kadno je sok već počeo kolati lozom, onda su stanice opet napunjene sokom, i ne će se moći na rani zasušiti, jer im uvijek priliče nova zalihna soka, dapače u tolikoj mjeri da se on razlijeva napolje, ne nalazeći dalje puta, kojim bi tekao. Suzenje nije uvijek jednako: što kasnije se reže trs i što bujnije je tle, u kom je zasaden, to obilnije će biti suzenje i duže će trajati. A to je od velike važnosti za trs.

O suzenju trsa bijahu vrlo različita mišljenja vinogradara. Dok mu jedni ne podavahu baš ni kakve važnosti, to drugi odlučno tvrdiše da je suzenje za lozu štetno, jer je slab, kao što i svako životinji pada snaga od gubitka krvi. A sok je lozi bez sumnje to isto, što je životinji krv.

Istražujući utjecaj kasnoga rezanja i suzenja po razvitak loze, došli su neki do toga nazora, da je isplakani onaj sok čista voda i da je kvaliteta s njim izgubljenih vrijednijih sastojina prema onima, što ostaju u trsu posve neznatna. Naprotiv pak da mnogo korisnih čestica izgubi trs, ako se s rezanjem oteže, dok već ne

počnu gornje mladice izbijati, kako je to običaj u nekim krajevima.

Protivno tomu dokazuju drugi, da ne može biti nikakove sumnje o tom, da lozin sok pridonosi svojoj za porast biljke. I ovi se dadoše na istraživanje, te pronađoše, da u 2 dana izgubi trs suzenjem toliko rudnih sastojina, koliko bi po priliki trebao da izgradi polikilograma zelenog lišća. Suzenjem gubi trs dakle ne samo na soku nego i na hrani, a uslijed toga nastaje u njem nepravilan razvitak kroz cijelo ljeto i jesen: kasnije cvate, nepravilno zori, a u hladnoj jeseni ostaju mu i mladice nedozrele.

Ova skroz protivna mišljenja potakla su stručnjake u novije doba opet na ispitivanje ovoga svakako važnoga procesa. Vrlo savjesnim pokusima i znanstvenim istraživanjima utvrdilo se, da je količina suzenjem iscurjeloga trsnoga soka vrlo različita ne samo kod raznih vrsta loze, nego i kod iste vrste na raznim trsovima. Nadalje se dokazalo kemičkim ispitivanjem da u svjema prilikama nadilazi organska sastojina svojom količinom anorganičku. Međutim se taj odnošaj pomalo mijenja tako, da se obje sastojine najprije neko vrijeme povećavaju, a pod kraj suzenja se smanjuju. Ali i kod toga povećavanja je znatno veće povećavanje organskih supstancija nego anorganskih. A u svjema je događajima sadržaj jednih drugih sastojina jednak na početku i na kraju suzenja. Sadržaj sladora je kod organskih sastojina razmjerno manji.

Ovim pronalascima oboreno je mišljenje onih vinogradara koji su prije držali, da je sok, što suzi iz narezane loze, čista voda i onih, koji su dopuštali, da ima u njemu i anorganskih t. j. rudnih sastojina. Jer gubitak čiste vode ni najmanje ne bi štetno djelovao na razvitak trsa, a gubitak onih rudnih supstancija nipošto se ne može smatrati za trs doista izgubljenim, jer one padaju sa sokom na zemlju, dolaze dakle opet u tle i vraćaju se k trsu. Ali uz rudne sastojine ima u soku i organskih, koje se suzenjem gube iz trsa, a to nikako ne može ostati bez posljedica za daljnu njegovu vegetaciju.

I glasovi, što su se čuli u posljednje doba od nekih naprednih vinogradarskih stručnjaka, složni su u tom mišljenju. Na raznim stranama i u raznim mjestima obaviješavaju nekoliko godina pokuse u vinogradima, koje su radi kasnih mrazova kasno obrezavali. U svjema je ovim vinogradima loza dugo i neobično jako plakala.

Unatoč brižnoga obrađivanja, dobrog gnojenja itd, počeli su vinogradi slabiti na mladima — na drvu. Ova i mnoga druga slična opažanja bila su im jasnim dokazom, da jako suzenje oslabljuje porast loze.

Ali nije to sve. Jako suzenje ima još jednu posljedicu na koju se valja obazrijeti, jer je vrlo važna. Ona se ne opaža na lucnjima, nego na reznicima i čepovima. Sok naime, što suzi iz loze, ne kaplje na zemlju, nego se cijedi po rezniku zalijeva na njem pupove. Kad je suzenje vrlo jako, zgusne se sok u neku sluzavu masu koja se drži reznika i prekriva njegove pupove. Pupovi uslijed toga struhnu. To se redovno opaža na onim reznicima, koji su prerezani od jakih i bujnih mladica. Ove su mladice naglo uzbujaše, staniče im je široko, pak zato i suze neobično jako. Gdje je dakle vinograd zasaden na plodnom i gnojnom tlu i kasno rezan, bit će u njem mnogo istruhnulih pupova uslijed prekomjernoga suzenja, a to može da znatno smanji onogodišnji prirod.

Napose se to zlo osjetljivo opaža kod mladih vinograda, koji tek počnu roditi. Imade još primjerica, da su mladomu trsu s jednim reznikom od plakanja istruhnuli svi pupovi, i trs potom propao.

To oboje zacijelo ne može biti ni kojemu vinogradaru svejedno.

S obzirom dakle na ove činjenice ne može se tako lako uzeti pitanje, kada valja lozu rezati. Napose valja da o tome više vodimo račun za vinograde niska položaja. Tuj se obično želi izbjeći jednomoje zlu, a postigne se onda drugo: reže se naime što kasnije, da loza ne nastrada od kasnih mrazova, ali onda trpi od posljedica suzenja. U tome si ne možemo pomoći inače, nego da lozu obrežemo još u jesen ili početkom zime, te je povalimo i pokrijemo zemljom.

Javna zahvala.

Vojno veteransko društvo bana Jellačića u Samoboru najtoplije se zahvaljuje p. n. gosp. Robertu Wiesneru na lijepome daru od 100 K, koje je on izvolio pokloniti ovome društvu zato, što je skazalo posljednju počast njegovu blagopokojnomu gosp. ocu Milanu, sprovedavši ga korporativno do hladnoga mu groba.

Platio mu Bog!

Odbor.

Javna zahvala

obrotnoga radničkoga društva „Napredak“ u Samoboru.

Vrlo cijenjenoj obitelji Wiesner, koja je „Napretku“ poklonila 100 K, što je prisustvovao pogrebu blagopok. g. Milana Wiesnera i time mu iskazao zadnju počast, izriče potpisani u ime društva najljepšu zahvalu sa željom, e bi se i drugi ugledali u ovaj krasan primjer.

Franjo Golešić, predsjednik.